

JAN NILSSON

HEMSKHETER

QVILLE, SVENNEBY OCH BOTTNA

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA
MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900
I QVILLE HÄRAD BOHUSLÄN

Källmaterial

13 POSTSTÖLD
BEGÅNGET: 1882-01-27

GÄRNINGSMAN: PIGAN MATILDA JOHANNESDOTTER I
ÖHN SÖRGÅRD

Utdrag ur domboken från Qville Häradsrätt. Innehåller alla ingående handlingar i aktuella mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget ARKIV DIGITAL, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på ARKIV DIGITALS hemsida.

Dessa rättegångar finns även beskrivna i boken "Hemskheter i Qville, Svenneby och Bottna.

Trevlig läsning

Jan Nilsson, författare

v278263.b1610

**Protokoll, hållet vid
Urtima ting med
Qville härad å tings-
stället Rabbalshede
den 16 Februari 1882.**

Närvarande:

Ordförande undertecknad, Häradshöfding, Domare i Orten,
samt Nämndemännen, Häradsdomaren L Sörqvist i Dromålsröd, August E Simonsson i Edsten, Anders
Fredrik Alexandersson i Jored, Christian Johansson i Gisslegärde, Carl August Johannesson i Möre, An-
dreas Johannesson i Österöd, Johan Leopold Andersson i Allstorp och Alexander Johansson i Skebräcke.

Sedan urtima tinget blifvit utlyst, förekommer till handläggning nedan omförmälda ransakningsmål.

No 1

I skrifvelse till Domhufvanden af den 31 sistlidne Januari har Krlmn O Johansson anmält, att han för begången poststöld till kronohäktet i Uddevalla införfassat pigan Matilda Johannesdotter från Öhn Sörgården; Och har Dom hufvanden i anledning häraf utsatt ransakning med häktade Matilda Johannesdotter och att denna dag ega rum, samt i skrifvelse om ransakningen underrättat Herr Postmästaren G E Rundberg i Qvistrum för den åtgärd, som kunde på honom möjligen ankomma.

Vid målets företagande tillstädeskomma Krlmn O Johansson såsom åklagare äfvensom bemälde Herr Postmästare, hvarjemte häktade Matilda Johannesdotter inställas för HRn af henne från kronohäktet åtföljande fänggevaldigern P A Bergendahl.

Åklagaren inlemnar ett protokoll och den tilltalades prestbevis, hvilka handlingar hafva denna lydelse:

"Protokoll, hållet vid etc. se Litt A

"Prestbevis för Matilda etc Se Litt B

Och yttrar åklagaren, att han för att i saken höras till Urtima tinget inkallat den tilltalades husbonde Carl August Olausson i Öhn Sörgården och af de stulna brefven afsändare Landtbrukaren I T Carlsson i Fedja, hvilka båda äro vid Rätten närvarande.

Efter polisprotokollets uppläsande erkänner den tilltalade fritt och otvunget, under synbar ånger, att hon förfvat ifrågavarande brefstöld och att dervid så tillgått, som polisprotokollet innehåller. I den af henne sönderskurna postpåsen voro flere brefpa-
ket, men hon tillegnade sig endast ett sådant paket utan att veta om de stulna brefven innehöllo penningar. Hon försäkrar med bestämdhet, att hon icke blifvit af någon lockad eller förledd att fröfva stölden och hade, då hon häktades, eller derförinnan icke öfvertänt huru hon skulle använda de stulna penningarne.

Af de penningar, som vid häktningstillfället hos henne anträffades, voro 5 kronor hennes egna, som hon fått låna af sina syskon kort innan hon tillträdde sin tjänst hos Carl Olausson i Öhn.

Om sina lefnadsförhållanden berättar den tilltalade, utom hvad i prestbeviset upplyses, att hennes föräldrar hede tio lefvande barn och att hon är yngst af alla syskonen. På grund af föräldrarnes medellöshet har hon endast två månader fått undervisning i folkskola och har allt sedan hon var fem år gammal af Qville sockens fattigvård varit bortackorderad till främmande personer, tills 1878, då hon vid 14 års ålder antog pigtjenst. Sin tjänst i Öhn Sörgården tillträdde hon den 24 Oktober mot en öfverens-
kommen lön för ett år af 9 kronor i penningar, två klädningar, två lintyg, ett par kängor, två par tofflor, ett par strumpor, hufvud-
duk och förkläde. Hon har icke förut varit för brott tilltalad, men vidgår, att hon 14 dagar före stölden, hvarom nu är fråga skar sönder den postväska, hvari posten mellan Fjellbacka och Qvistrum forslades, i afsigt att stjäla bref, men att hon då icke kom att utföra sitt uppsåt, utan ångrade sig.

Åklagaren, som jemväl är stationsföreståndare i Qville säger, att det stulna brefpaketet endast innehöll tre bref, som alla voro värdeförsändelser, deraf den ena från åklagaren till Kronofogden Ringins, innehållande handlingar och 104 kronor i penningar,assurerad för lika belopp, de två andra brefven voro rekommenderade och försedde med numren 3780 och 3781 samt afsände det ena af en i Lysekil boende jude vid namn J Bergman till en person med namnet Näsberg i Göteborg, hvilket bref enligt deraf tillrättakomna fragmenten syntes innehållit 25 kronor, som af Närberg skulle utbetalas till en med namnet Gullsten, och det andra brefvet af I T Carlsson i Fedja till Gästgifvaren C Bohlin i Hede.

Carlsson i Fedja upplyser på fråga, att det af honom till Bohlin afsända brefvet innehöll en af Carl Aug Olausson i Öhn till Tanums sockens Sparbank utgifven förbindelse å 600 Kronor jemte en fullmakt för Bohlin att uttaga och qvittera lånesumman. Någon annan skada har genom ifrågavarande brefvets förstörande icke föranletts än att Carl Aug Olausson nödgats skriva en ny förbindelse till Sparbanken hvadan Carlsson och Carl Aug Olausson förklara, att de hvarken nu eller framdeles vilja för brefvets förstörande framställa något ersättningsanspråk mot postverket.

Åklagaren öfverlemnar målet till pröfning med förklarande, att han icke yrkar ansvar å den tilltalade för det hon den 15 sistlidne Januari sönderskar väskan, hvari posten från Fjellbacka till Qvistrum forslades, men att han deremot, enligt framställning i Kongl General Poststyrelsens från Kongl Bef i länet till åklagaren för den tilltalade att hålla postverket skadelöst för hvad detsamma till äfventyrs kan finnas skyldigt att till vederbörande brefafsändare utgifva utöfver de 134 kronor, som från den tilltalade tagits i förvar.

I hvad åklagaren sålunda anført förena sig herr Postmästaren Rundberg, hvarefter åklagaren och öfriga närvarande tillsägas taga afträda och den tilltalade afföres ur tingssalen, medan Hrn beslutar följande i parternas närvaro afsagde

Utslag

Som tilltalade Matilda Johannesdotter genom eget af omständigheter styrkt erkännande är förvunnen, att hafva den 27 sistlidne Januari på aftonen, medan hon af postföraren Carl Aug Olausson i Öhn lemnades att hafva tillsyn öfver den post han samma afton skulle forsla från Qville till Rabbalshede sönderskurit den väska hvari posten förvarades, och deraf tillgripit tre värdeförsändelser, innehållande, såvida utredas kunnat, sammanlagt 129 kronor, alltså och då den tilltalade icke förut undergått bestraffning för tjufnadsbrott, pröfvar, med stöd af 1, 6 och 18 §§ i 20 Kap Strafflagen, HRn rättvist att döma henne Matilda Johannesdotter att för stöld af penningar, som forslats med allmänna posten, hållas till ett års straffarbete och att i två år derutöfver vara förlustig medborgerligt förtroende, hvarförutan den tilltalade förpligtas att hålla postverket skadelöst för hvad detsamma till äfventyrs kan finnas skyldigt att till vederbörande brefafsändare utgifva utöfver de 134 kronor, som vid de tilltalades häktande togs i förvar.

Efter meddelad besvärshänvisning förklara åklagaren och målsegandene, att de äro med utslaget nöjda.

Ordföranden tillkännagifver, att den tilltalade skall till Kronohäktet i Uddevalla åter införpassas, hvarefter urtima tinget aflyses.

Som ofvan

F D Carlborg

v278263.b1630

Ank. den 6 Febr 1882

/Res

Remitterat till Krono Länsmannen O Johansson, som förordnas, att med iakttagande af häruti meddelade föreskrifter, Kongl Postverkets rätt och talan uti ifrågavarande mål iakttaga och bevaka.

Göteborg å Landskansliet den 6 Februari 1882

Carl Hafström/

Kongl

Generalpoststyrelsen

Till Kongl Majts Befallningshafvande

i Göteborgs och Bohus län

Hos Kongl Generalpoststyrelsen har anmälts, att vid Uddevallapostens framkomst till Qvistrum den 28 sistlidne januari befunderas Fjellbacka postväska och deri inneliggande Qville postpåse sönderskurna samt postpåsen beröfvad inneslutna värdepost, nemligen 2 rekommenderade bref och 1 för 104 kronor assurerad försändelse.

Enligt hvad till Kongl Styrelsen sedermera inberättats, lærer ifrågavarande poststöld föröfvats vid Öhn i Qville socken af en i postföraren August Olssons derstädes tjänst anställd piga, hvilken vid af kronolänsmannen i Qville härad med henne hållet polisförhör skall hafva erkänt tillgreppet samt återlemnade de i värdeförsändelserna inneslutna penningar, enligt uppgift utgörande 134 kronor, hvilket belopp blifvit till Kongl Styrelsen öfversänt.

Med föranledande häraf får Kongl Styrelsen anhålla, det Kongl Majts Befallningshafvande behagade dels föranstalta derom, att den brottsliga varder vid vederbörlig domstol stöld under tilltal för berörda förbrytelse, dels och förordna allmänt ombud att vid domstolen utföra Postverkets talan och bevaka dess rätt, dervid böra af ombudet framställas ej mindre de ansvarsyrkanden, hvartill ransakningen kan föranleda, än äfven påstående om förpligtigande för den brottsliga att hålla Postverket skadelöst för hvad Werket tilläfventyrs kan finnas skyldigt att till vederbörande brefafsändare utgifva utöfver ofvan omförmälda 234 kronor; Och för Kongl Styrelsen derjemte anhålla, att Kongl Majts Befallningshafvande behagade meddela Kongl Styrelsen uppgift å den person, som förordnas till ombud, äfvensom att, sedan ransakningsmålet vid under domstolen afdömt fullständigt utdrag af domstolens protokoll i målet och meddelande utslag måtte till Kongl Styrelsen insändas.

Stockholm den 2 februari 1882

v278263.b1640

Ank den 31 Januari 1882

/Res

Remitteras till Herr Domhufvanden i Qville härad, som anmodas att med ifrågavarande häktade Matilda Johannesdotter företaga ransakning.

Göteborg å Landskansliet den 31 Januari 1882.

Lanfshöfdinge Embetet

Carl Hafström/

Konungen Befallningshufvande öfver Göteborgs och Bohus län.

Efter erhållit telegram från Postmästaren G E Rundberg i Qvistrum uti den Postväska och Påse, som den 27 dennes på aftonen från Qville poststation afsändes till Qvistrum, vid framkomsten befunnits sönderskurna och värdeförsändelserna, jemte Karta borta, har jag anställt efterspaningar inom mitt distrikt, hvilka haft till påföljd, att 18 åriga pigan Matilda Johannesdotter i Öhn Sörgård i Qville socken, vid med henne hållet polisförhör erkänt förbrytelsen. Af de sålunda stulna penningarna återfick jag 134 kronor, som hon hade gömt under en stengärdesgård.

Hon förpassades genast till Kronohäktet i Uddevalla; hvilket jag härmed får vördsammast rapportera.

Qville härads Kronolänsmans kontor den 29 Januari 1882.

O Johansson

v278263.b1650

Till

Herr Domhufvanden i Qville härad

Att jag den 29 dennes häktat och till Kronohäktet i Uddevalla insänt pigan Matilda Johannesdotter från Öhn Sörgård i afbidan på ransakning för begången poststöld, får jag härmed vördsamt tillkännagifva.

Qville härads Kronolänsmans Kontor den 31 Januari 1882

O Johansson

v278263.b1680

No 1 Litt A

Protokoll hållet vid polisförhör den 29 Januari 1882.

S. d. Enligt hitkommit telegram från Herr Postmästaren G E Rundberg den 28 dennes, skulle den postväska, som den 27 innevarande månad på aftonen afsändes från härvarande poststation till Qvistrum, jemte inneliggande påse vara sönderskurna och deri inlagda värdeförsändelser samt karta vara borta; i anledning hvaraf undertecknad kronolänsman, i närvaro af Herr Postmästaren Rundberg, Herr Kapten Bromander och Fjerdingsmännen Joh Benjaminsson samt Kristen Andreasson, företog polisundersökning med följande personer hvilka hvar för sig hörde berätta:

1. Postköraren Carl August Olausson i Öhn Sörgård: att han, efter det posten den 27 dennes på aftonen inlagts i påsen som förseglades och nedlades i väskan, begaf sig med samma från Qville poststation till Köpmansstället Öhn, hvarest hans piga Matilda Johannesdotter var honom till mötes med en annan häst för att gagnas derifrån till Rabbalshede med postväskan, att bemålde piga, på hans tillsägelse, bytande om hästar för den kärra hvarpå postväskan låg under det han, för ett naturbehof måste gå till ett i närheten varande hemlighus derifrån han dock återkom om 5 minuter, att icke någon annan än pigan var vid åkdonet då han återkom hvarefter han fortsatte resan till Rabbalshede, dit han ankom omkring 10.30 samma afton.

Folket der hade redan lagt sig, så att han måste klappa på dörrarne för att slippa in. Postväskan lade han på golvet i hållstugan som vanligt. Der funnos ej flera personer än Kjelldahls dräng och 2ne pigor hvilka gått till sängs. På vägen från Qville såg han icke någon annan person än Soldaten för Bastekärr hvilken han körde om. Märkte icke att postväskan var uppskuren och kan icke begripa hvem som gjort det såvida hans omförmälda piga ej kunnat verkställa det under den tid hon var vid hästen och kärran samt hade uppsigt öfver väskan. Till stöd för denna förmodan fogar han, utom den omständigheten att pigan ofta visat prof på tjufaktighet, den att hon för en kort tid sedan hemma i hans hus tagit ett värdebref, som han skulle beförda till posten, och förstört, och först efter flere föreställningar och löfte om tystnad, förmått sig återlemna brefvets innehåll 20 kronor och att hon, då ryktet om undersökning angående poststölden kom till hennes kännedom, blef besynnerlig, fastän hon envist förnekat sig hafva tagit någon befattning med posten då Olausson och hans hustru frågade henne derom.

2. Pigan Matilda Johannesdotter: att hon fyller 17 år den 16 nästa Februari och varit i tjänst hos Postköraren Agust Olausson i Öhn sedan sistlidna flyttningstid, att hon flera gånger varit husbonden till mötes vid Öhn med en annan häst och hjälpt till vid hästombytet äfvenledes den 27 dennes, men hvarken sönderskurit väskan, tagit något värdebref eller ens tänkt derpå och icke heller haft knif eller annat verktyg med hvilket hon kunnat verkställa detta; Vitsordar dock Olaussons uppgift att hon ifrågavarande afton haft tillsyn till posten under den tid han uppehöll i gården.

Tillsjådd om hon icke, under den tid hon uppehöll sig vid kärran hvarpå postväskan låg, såg någon person i närheten säger hon först nej, men straxt att drängen Andreas från Bastekärr och en son till Soldat Stark kommer ut från handelsboden och talade med henne en stund, hvarefter de gingo in i "gången" af Handlanden Olssons hus. Hon förmärkte icke att de hade hand vid

postväskan.

Tillsagd att förklara huru det tillgått med det bref Olausson säger att hon tagit från honom, säger Johannesdotter att brefvet kommit ibland något ljunng som hon lade i kakelugnen och märkte detta först då det fattat eld i ena hörnet, hvarefter hon uttog brefvet och tog dess innehåll som var 20 kronor hvilka hon stoppade på sig och kastade brefvet i kakelugnen igen och att hon på tillsägelse lemnat penningarna till Olausson som lofvat att aldrig tala om det.

Uppmärksamgjord på det oriktiga och straffvårda uti detta förfarande, uppmanades Johannesdotter ånya att göra en sanningsenlig bekännelse angående poststölden på Öhn, erkänner hon att hon den 27 på aftonen då hon passade på postväskan under husbondens bortavaro med en medhafd gammal bordsknif uppskurit sagde väska och en postpåse samt tagit värdebrefven. Bref och handlingar hade hon förstört men penningarna hade hon förvarat hemma.

Härefter begaf sig undertecknad jemte Postmästare Rundberg och ofvannämnde Fjerdingsmän med Johannesdotter och Postköraren Olausson till dennes hemvist, hvarest Johannesdotter framtog under en sten dels 130 kronor i sedlar, 1 krona i silfver förvarade uti ett söndrigt kuvert från Qvistrum till poststation i Qville en st 2 kronor och ett st 1 krona af silfver förvarade i en Johannesdotter tillhörig portmonné, ett söndrigt bref daterad Qville den 27 Januari 1882 från J Bergman till Herr Gullsten och ett söndrigt kuvert till rekförsändelsen No 3781 till Gästgifvaren C Bohlin, Hede och Tanum, hvilket han säger varit i posten, men handlingar och öfriga bref jemte kartor hade hon bränt upp.

Penningarne tillsammans 134 kronor jemte ofvanberörde bref och kuverter omhändertogs af Postmästare Rundberg. Ofvannämnde bref kuvert från Qvistrum till Qville igenkändes af undertecknad som deruti inlagt 4 kronor i silfver för att jemte 100 kronor i sedlar, afkortningslängder, ordres och skrivelser den 27 dennes inlades och assurerades för 104 kronor under No 2591, samt afsändes till Kronofogden Ringius.

Postmästaren Rundberg säger att den postväska och påse som den 15 innevarande månad afsändes från Qville poststation vid framkomsten till Qvistrum den 16 på morgonen äfvenledes befunnits uppskurna, men då allt var klart i posten och ingenting saknades ville han ej tills vidare göra någon anmälan derom i synnerhet som han trodde hålen åstadkommits genom slitning mot något jern i kärran. Johannesdotter tillspord om hon äfven den 15 dennes på aftonen verkställt de gjorda uppskärningarne af väskan och påsen medgifver detta, men säger att hon då ej kom sig till att fullborda sin afsigt att stjäla några penningar derur. Matilda Johannesdotter förpassades genast till Kronohäktet i Uddevalla, i afbidan på ransakning.

Som ofvan

O Johansson

v278263.b1700

No 1 Litt B

Prestbevis för Matilda Johannisdotter i Öhn, som är häktad för stöld.

Matilda Johannisdotter är född 1864 den 16 Februari i Widingen Östra i Qville socken, Göteborgs och Bohus län.

Föräldrar; Johannes Wing, f d Soldat, Anna Christina Svensdotter. Fadren lefver, modren afled i Qville 1865 4/12.

Fdaren erhöll 1873 afsked ur krigstjensten och har mest sedan den tiden vistats i Norge. Fadren omgift 1872 är stadda i fattiga omständigheter.

Wistades i hemmet till dess fadren begaf sig till Norge, då hon, att sluta af en uppgift i husförhørsboken, under någon tid vistades i Strömstad. Haft tjenst såsom piga i Qville församl sedan 1878 i Oktober. Tillträdd sin sist innehafvande tjenst hos Hemm. eg Carl August Olausson i Öhn Sörgård hösten 1881; sedan hon förra året innehaft tjenst hos hemm.eg Carl August Hansson i Öhn.

Första nattvardsgång 1880 den 15 Augusti i Qville. Sista nattvardsgång 1881 den 15 Maj i Qville.

Ogift.

Utom fader och stjuvfmoder som båda lefva har hon nära anförvandter i bröder och systrar neml, Johan Martin, Carl, Serafia, Olena och vistas dessa å okänd ort troligen i Norge.

Född inom Qville församling.

Ej förut häktad eller för brott tilltalad.

Hon hade då hon Confermerades någorlunda Christendoms-kunskap.

Qville prestg. den 15 Februari 1882

Daniel Vorenus

v. pastor